

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 19.7.2006
COM(2006) 406 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

PAR KOPIENAS TIESĪBU AKTU ĪSTENOŠANU ATKRITUMU JOMĀ

**Direktīva 75/442/EEK par atkritumiem,
Direktīva 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem,
Direktīva 75/439/EEK par atkritumellām,
Direktīva 86/278/EEK par notekūdeņu dūņām
Direktīva 94/62/EK par iepakojumu un izlietoto iepakojumu un
Direktīva 1999/31/EK par atkritumu poligoniem**

LAIKPOSMĀ no 2001. līdz 2003. gadam

{SEC(2006)972}

1. IEVADS

Šā ziņojuma mērķis ir informēt citas Kopienas iestādes, dalībvalstis un sabiedrību par ES tiesību aktu īstenošanu atkritumu nozarē (runa ir pa Direktīvu 75/442/EEK, 91/689/EEK, 75/439/EEK, 86/278/EEK, 94/62/EK un 1999/31/EK) laikposmā no 2001.–2003. gadam.

Minētās sešas direktīvas satura un struktūras ziņā ievērojami atšķiras. Direktīva 75/442/EEK un 91/689/EEK nosaka vispārējus pamatnoteikumus attiecībā uz visa veida atkritumiem un bīstamajiem atkritumiem; Direktīvā 1999/31/EK ir apskatīta viena īpaša apstrādes metode – apglabāšana poligonos; Direktīvā 75/439/EEK, 86/278/EEK un 94/62/EK ir prasības attiecībā uz īpašām atkritumu plūsmām: atkritumeļļām, notekūdeņu dūņām un izlietotu iepakojumu – un tās atšķiras ar dažādām īpašībām un apsaimniekošanu.

Ziņojums ir sastādīts atbilstoši Direktīvas 91/692/EEK¹ 5. pantam, standartizējot un racionalizējot ziņojumus par dažu ar vides jautājumiem saistītu direktīvu īstenošanu. Tas balstīts uz dalībvalstu sniegto informāciju un tam pievienots arī Komisijas darbinieku darba dokuments, kurā rodams sīkāks izklāstīts par informāciju un datiem, kas saņemti no dalībvalstīm.

Kopumā ir panākts progress, bet tiesību aktu atkritumu nozarē īstenošanu joprojām nevar uzskatīt par apmierinošu un to arī pierāda liels pārkāpumu procedūru skaits atkritumu jomā. Tādēļ ir krietni jāpapūlas, lai panāktu pilnīgu tiesību aktu īstenošanu, jo īpaši veicinot atkritumu rašanās novēršanu un otrreizēju pārstrādi. Šie jautājumi pašreiz jo īpaši tiek risināti nesen pieņemtajā ES tematiskajā stratēģijā par atkritumu profilaksi un otrreizēju pārstrādi², kur galvenā uzmanība pievērsta atkritumu ietekmei uz vidi un pilna aprites cikla idejai atkritumu apsaimniekošanā.

2. DIREKTĪVA 75/442/EEK PAR ATKRITUMIEM, KURA GROZĪTA AR DIREKTĪVU 91/156/EEK

Ar Direktīvu 75/442/EEK³ Kopienas līmenī izveido tiesisko pamatu atkritumu apsaimniekošanai. Tajā jo īpaši aplūkoti šādi jautājumi: atkritumu definīcija, atkritumu apsaimniekošanas principu hierarhija, tuvuma un pašpietiekamības princips atkritumu apglabāšanā, atkritumu apsaimniekošanas plānošana, atļaujas iestādēm un uzņēmumiem veikt atkritumu apglabāšanu un reģenerēšanu, pārbaudes, kuras veic kompetentās iestādes, reģistrācijas prasības, „piesārņotājs maksā” princips, un ziņošanas prasības.

Visas dalībvalstis apstiprinājušas, ka tās Komisijai iesniegušas detalizētu informāciju par pašreiz spēkā **esošajiem tiesību aktiem un noteikumiem**, ar kuriem direktīvu iestrādā katras valsts tiesību aktos.

Pareizai **atkritumu definīcijas** piemērošanai ir vislielākā nozīme gādājot, lai dalībvalstis kārtīgi izpildītu atkritumu apsaimniekošanas pienākumus, kā tas ir prasīts direktīvā un citos tiesību aktos par atkritumiem. Ar Komisijas Lēmumu 2000/532/EK un saskaņā ar 2001. gadā

¹ OV L 377, 23.12.1991., 48. lpp.

² COM(2005) 666, galīgā redakcija, 21.12.2005.

³ OV L 194, 25.7.1975., 47. lpp. Direktīvā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 91/156/EEK (OV L 78, 26.3.1991., 32. lpp.).

veiktajiem grozījumiem ir izveidots konsolidēts Eiropas atkritumu saraksts⁴. Ziņojuma sniegšanas laikposmā vairākās pārkāpumu procedūrās un Tiesas lietās tikusi izskatīta atkritumu definīcijas piemērošana (Itālijā, Apvienotajā Karalistē un Austrijā un citos attiecīgos gadījumos).

Uz šo brīdi visas dalībvalstis, pamatojoties uz direktīvu, ir izveidojušas un paziņojušas par **atkritumu apsaimniekošanas plāniem**. Vairākas dalībvalstis norādījušas, ka tās, izstrādājot plānus, sadarbojās un apspriedās ar citām dalībvalstīm. Dažas dalībvalstis ziņoja par gadījumiem, kad tām bijis nepieciešams rīkoties, lai izvairītos no atkritumu pārvietošanas, kas būtu bijusi pretrunā ar to atkritumu apsaimniekošanas plāniem.

Ir veikti pasākumi attiecībā uz **atkritumu rašanās novēršanu**, bet nav pietiekamas informācijas par to ietekmi.

Vairums dalībvalstu ziņojušas, ka panāktā **pašpietiekamība** attiecībā uz atkritumu apglabāšanu ir augsta, pat līdz 99%, kas būtībā atgādina jau iepriekšējā ziņojumā minēto par īstenošanas gaitu laikposmā no 1998.–2000.

Pamatojoties uz datiem par **radīto atkritumu daudzumu un atkritumu apstrādi** ES–15, radītais sadzīves atkritumu daudzums uz vienu personu gadā ir audzis un ir līdz 580 kg. Attiecībā uz atkritumu apstrādi, ir augusi arī otrreizējā pārstrāde līdz vidēji 32%, kaut gan dati par otrreizējo pārstrādi dalībvalstīs ir atšķirīgi (no 8% līdz 56%). atkritumu apglabāšana poligonos ir samazinājusies nedaudz, bet joprojām ir dominējošā apstrādes metode (vidēji – 44%). Atkritumu sadedzināšana, galvenokārt, izmantojot radīto enerģiju, ir būtiskākā apstrādes izvēle daudzās dalībvalstīs. Arī bīstamo atkritumu radīšana ir augusi un ir 120 kg uz vienu personu gadā, atkritumu apglabāšana poligonā atkal bijusi viena no dominējošām apstrādes metodēm (vidēji – 26%), savukārt vidējais otrreizējās pārstrādes daudzums bija 21%.

Vairākas dalībvalstis ir informējušas Komisiju, ka tās ir izmantojušas direktīvā paredzētos **atbrīvojumus no atļaujas prasībām**.

Vairums dalībvalstu ievērojušas 14. panta prasību par reģistrēšanu. Ir valstis, kas ir noteikušas prasības ražotājiem līdztekus prasībām bīstamo atkritumu radītājiem.

3. DIREKTĪVA 91/689/EEK PAR BĪSTAMAJIEM ATKRITUMIEM

Direktīva 91/689/EEK⁵ papildina Direktīvu 75/442/EEK, nosakot stingrākas prasības bīstamo atkritumu apsaimniekošanai un uzraudzībai. Tā galvenokārt pievēršas bīstamo atkritumu definēšanai, aizliegumam jaukt bīstamos atkritumus ar citiem bīstamajiem un nebīstamajiem atkritumiem, noteikumiem attiecībā uz atļaujas prasībām iestādēm un uzņēmumiem, kas strādā ar bīstamajiem atkritumiem, periodiskām pārbaudēm un reģistrācijai, ko veic bīstamo atkritumu radītājs, atbilstoši bīstamo atkritumu iepakojšanai un marķēšanai to savākšanas, transportēšanas un pagaidu uzglabāšanas laikā, kā arī uz bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāniem.

⁴ Komisijas Lēmums 2001/118/EK (OV L 47, 16.2.2001., 1. lpp.).

⁵ OV L 377, 31.12.1991., 20. lpp.

Visas dalībvalsts apstiprināja, ka tās Komisijai bija iesniegušas detalizētu informāciju par spēkā esošajiem **tiesību aktiem un noteikumiem**, ar kuriem valsts tiesību aktos iestrādā Direktīvu 91/689/EEK par bīstamajiem atkritumiem un atkritumu sarakstu (grozītais Lēmums 2000/532/EK).

Austrija, Valonijas reģions Beļģijā, Čehija, Dānija, Somija, Vācija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste saskaņā ar 1. panta 4. punktu paziņojušas Komisijai, ka bijis **vairāk atkritumu, kurus uzskata par bīstamiem**.

Austrija, Beļģija (Briseles un Flandrijas reģions), Čehija, Somija, Vācija, Īrija, Nīderlande, Portugāle, Slovēnija, Spānija un Zviedrija ir pieņēmušas pasākumus, lai varēti **atšķirt bīstamos sadzīves atkritumus no bīstamajiem atkritumiem, kas nav sadzīves atkritumi**, atbilstīgi 1. panta 5. punktam. Pēc būtības, visu pasākumu mērķis ir panākt dažu bīstamo sastāvdaļu, kas ir sadzīves atkritumos, atsevišķu savākšanu.

Visas dalībvalstis ziņoja, ka 2. panta 1. punkta prasība par **reģistrēšanu un identificēšanu** attiecībā uz bīstamo atkritumu noglabāšanu (novadīšanu vidē) ir ievērota.

Dalībvalstis apstiprinājušas, ka ir veikti nepieciešamie pasākumi, lai **izvairītos no bīstamo atkritumu sajaukšanas** (2. panta 2.–4. punkts). Atbilžu detalizētība tomēr atšķiras: ir dalībvalstis, kas norāda tikai atsauci uz valsts juridiskajiem noteikumiem un ir citas, kas citē vai izskaidro attiecīgos noteikumus.

Itālijā ir pieņemti 3. panta 2. punktā noteiktie atbrīvojumi no vispārējiem valstu noteikumiem, ar kuriem aizstāj **atļaujas prasības** reģenerēšanas darbībām. Apvienotā Karaliste (Anglija, Skotija un Velsa) 2005. gadā paziņoja par grozījumiem esošajos izņēmumos, kas pieņemti pirms 1995. gada 27. jūnija.

Visas dalībvalstis ziņoja, ka kompetentās iestādes veic atbilstošas **periodiskās pārbaudes** saskaņā ar 4. panta 1. punktu. To biežums atšķiras vairumā valstu un ir atkarīgs arī no tādiem kritērijiem ka atkritumu veids un daudzums un iekārtas veids. Pārbaudes plāni ir izstrādāti Čehijā, Ungārijā, Nīderlandē, Slovēnijā un Zviedrijā.

Vairums valstu ir detalizēti izklāstījušas noteikumus, ar kuriem īsteno 4. panta 2. punktā noteiktās **reģistrācijas prasības**. Apvienotā Karaliste vēl nav pilnīgi īstenojusi prasības attiecībā uz bīstamo atkritumu radītājiem. Briseles un Flandrijas reģions Beļģijā, arī Vācija un Īrija nav minējušas nekādas prasības attiecībā uz atkritumu pārvadātāju reģistrēšanu. Bez tam Flandrijas reģionā Beļģijā, Dānijā un Portugālē (tās daļās) reģistrētā informācija regulāri jānosūta kompetentajām iestādēm.

Dalībvalstis norādījušas, ka valstu pasākumi, lai īstenotu 5. panta 1. punktu nodrošina bīstamo atkritumu **pienācīgu iepakojšanu un marķēšanu**, bet tikai dažas sīkāk aprakstījušas šādu noteikumu būtību.

Daudzās dalībvalstīs bīstamos atkritumi nāk atbilstoši vispārējiem **atkritumu apsaimniekošanas plāniem**. Slovākija un Spānija ziņoja, ka to bīstamo atkritumu apsaimniekošanas plāni tikuši attiecīgi izstrādāti vai pārskatīti.

4. DIREKTĪVA 75/439/EEK PAR ATKRITUMEĻĻU APGLABĀŠANU

Direktīva 75/439/EEK⁶ ir izstrādāta, lai radītu saskaņotu sistēmu atkritumeļļu, tādu kā transportlīdzekļu un dzinēju smēreļļas, savākšanai, apstrādei, glabāšanai un apglabāšanai, kā arī lai aizsargātu vidi pret šādu darbību kaitīgo ietekmi. Tā galvenokārt pievēršas drošai un kontrolētai atkritumeļļu apsaimniekošanai, par prioritāro minot reģenerāciju, sabiedriskās informēšanas kampaņām, atļaujām uzņēmumiem, lai rīkotos ar atkritumeļļām, emisijas robežvērtībām sadegšanas procesā, un atlīdzībai uzņēmumiem, kas savāc vai apglabā atkritumeļļas.

Visas ziņotājvalstis Komisijai ir nosauca spēkā esošos **tiesību aktu un noteikumus** par atkritumeļļu apglabāšanu. Daudzas norādīja, ka ir pieņēmušas stingrākus pasākumus vides aizsardzības apsvērumu dēļ. Čehija, Īrija, Nīderlande, Portugāle un Slovēnija norādīja, ka šo valstu teritorijā nav reģenerēšanas uzņēmumu.

Atbilstoši datiem, kas sniegti par **atkritumeļļu apsaimniekošanu**, 2003. gadā ES–15 savāca gandrīz 2 miljonus tonnu atkritumeļļu, uzrādot savākšanas līmeni 81%. No šī daudzuma 44% ir reģenerēti (augstākie reģenerācijas rādītāji ir Luksemburgā, Nīderlandē, Itālijā un Ungārijā) un 46% ir sadedzināti. Laikā no 1995.–2003. gadam tirgū laisto/ pārdoto eļļu kopējais daudzums samazinājās par 11% (no 5,0 miljoniem tonnu līdz 4,4 miljoniem tonnu), savukārt radīto un savākto atkritumeļļu daudzums saglabājās gandrīz nemainīgs, atkritumeļļu reģenerācijas un sadedzināšanas rādītājos nebija ievērojama izmaiņu.

Vairākas dalībvalstis ziņoja, ka nav **ierobežojumu**, kuru dēļ atkritumeļļu pārstrādi reģenerējot, nevarētu noteikt par prioritāti atbilstoši 3. panta 1. punktam. Citas dalībvalstis tomēr ir norādīja, ka šādi ierobežojumi pastāv, kas, galvenokārt, rodas tādu ekonomisko aspektu dēļ kā radīto atkritumeļļu mazi daudzumi, lētas sadedzināšanas iespējas citās dalībvalstīs un galveno eļļu tirgu piesātinātība.

Lielākā daļu ziņotājvalstu ir **informējusi sabiedrību** un organizējušas apziņas veidošanas kampaņas atbilstoši 5. panta 1. punktam.

Aptuveni puse ziņotājvalstu norādīja, ka atkritumeļļām **izmanto** jebkura veida pārstrādi (reģenerēšanu un sadedzināšanu), kā noteikts 5. panta 3. punktā.

Dalībvalstis ziņoja, ka tajās ir **atļauju sistēma** uzņēmumiem, kas strādā ar atkritumeļļām, kā arī uzņēmumiem, kas savāc atkritumeļļas (5. panta 4. punkts). **Pārbaudes** tiek veiktas, lai pārliecinātos par atļaujās noteikto apstākļu atbilstību.

Paziņotās **emisiju robežvērtības sadegšanas procesā** ir zem direktīvā noteiktajām robežvērtībām. Vairākas valstis arī ir noteikušas robežvērtības sadedzināšanas uzņēmumiem, kuru siltumspēja ir mazāka nekā 3 MW.

Dažas dalībvalstis par atkritumeļļu savākšanu un/vai apglabāšanu piešķir **atlīdzību**.

⁶ OV L 194, 25.7.1975., 31. lpp., kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 87/101/EEK (OV L 42, 12.2.1987., 43. lpp.)

5. DIREKTĪVA 86/278/EEK PAR NOTEKŪDEŅU DŪŅĀM

Ar Direktīvu 86/278/EEK⁷ tiek regulēta notekūdeņu dūņu izmantošana lauksaimniecībā tā, lai neradītu bīstamu ietekmi augsnei, veģetācijai, dzīvniekiem un cilvēkiem. Tās mērķis ir veicināt dūņu racionālu otrreizējo izmantošanu lauksaimniecībā. Tās galvenokārt pievēršas smago metālu vērtībām augsnē un dūņās, dūņu apstrādei, dūņu izmantošanai lauksaimniecībā, augsnes un dūņu analīzes paraugu ņemšanai, un dūņu radīšanas un izmantošanas lauksaimniecībā reģistrācijai.

Komisijai ir paziņots par daudziem grozījumiem **valsts tiesību aktos** laikā kopš iepriekšējā pārskata perioda, jo īpaši Beļģijā, Čehijā, Īrijā un Austrijā (aptuveni 20 federālo zemju jeb *Länder* tiesību akti).

Astoņas no ES–15 dalībvalstīm ir ziņojušas, ka viena vai vairākas **robežvērtībām attiecībā uz smagajiem metāliem augsnē**, ir zemākas, nekā noteikts direktīvā. Tas attiecas arī uz visām jaunajām dalībvalstīm, par kurām dati ir pieejami.

Dalībvalstis izmanto daudzas bioloģiskās, ķīmiskās, termālās vai mehāniskās **metodes dūņu apstrādei**, vai arī šādas metodes kombinē. Tajās ietilpst aerobā un anaerobā stabilizēšana, atūdeņošana vai žāvēšana, kompostēšana, kondicionēšana ar kaļķi vai citām ķīmiskām vielām, iestrādāšana augsnē un glabāšana. Notekūdeņu **analīžu ņemšanas biežums** atkarīgs no notekūdeņu attīrīšanas ietaises lieluma.

Vairums ES–15 dalībvalstu ziņojuma, ka laikposmā no 2001.–2003. gadam radīto dūņu daudzums vai nu saglabājies nemainīgs vai samazinājies. Jaunās dalībvalstis ziņoja par pieaugumu.

Attiecībā uz **dūņu izmantošanu lauksaimniecībā**, septiņas dalībvalstis (Valonijas reģions Beļģijā, Dānija, Spānija, Francija, Īrija, Apvienotā Karaliste un Ungārija) ziņo, ka 50% vai vairāk dūņu, ko tās rada, liek uz zemes. Savukārt Somija, Zviedrija un Slovēnija izkliedē uz zemes mazāk nekā 17% no radītajām dūņām, savukārt Grieķija, Nīderlande, Beļģija (Flandrija), Slovākija un Čehija lauksaimniecībā izmantojamā zemē izkliedē ļoti maz dūņu, vai to nedara vispār.

Starp dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības, dažām tendences ir lejupslīdošas, kas būtu skaidrojams ar pieaugušo sabiedrības interesi par lauksaimniecībā izmantojamo dūņu nekaitīgumu. Tāpat dažas dalībvalstis vai to reģioni ar likumu aizliedz vai nopietni ierobežo dūņu izmantošanu lauksaimniecībā, pamatojoties uz stingrām smago metālu robežvērtībām un reizēm arī – uz organiskajiem savienojumiem.

Attiecībā uz **dūņu kvalitāti**, vidējās smago metālu koncentrācijas līmeņi lauksaimniecībā izmantojamās dūņās ES ir krietni zem Direktīvas I.B pielikumā noteiktā sliekšņa. Tas attiecas gan uz ES–15 dalībvalstīm, gan jaunajām dalībvalstīm, par kurām dati ir pieejami. Lai gan starp dalībvalstīm joprojām ir atšķirības, vispārējā tendence tomēr ir lēns, bet stabils samazinājums.

Kopumā Direktīva 86/278/EEK ir ilgtermiņa instruments, kas ir bijis diezgan efektīvs, lai novērstu piesārņojuma izplatīšanos, ja tiek izmantotas notekūdeņu dūņas. Tādēļ notekūdeņu dūņu izmantošanu lauksaimniecības zemēs var uzskatīt par vienu labākajām iespējām vides

⁷ OV L 181, 4.7.1986., 6. lpp.

aizsardzības nolūkā, ja vien un tikai tad, ja ar šādu rīcību vide, cilvēku vai dzīvnieku veselība netiek apdraudēta.

6. DIREKTĪVA 94/62/EK PAR IEPAKOJUMU UN IZLIETOTO IEPAKOJUMU

Direktīvai 94/62/EK⁸ ir divi galvenie mērķi: pasargāt vidi un nodrošināt iekšējā tirgus darbību. Tādēļ direktīvā ir noteikti pasākumi, kuru mērķis, pirmkārt, ir novērst izlietotā iepakojuma rašanos un, kā papildu pamatprincips, ietverta iepakojuma atkārtota izmantošana, otrreizēja pārstrāde un cita veida izlietotā iepakojuma reģenerēšana, līdz ar to samazinot galīgo šāda veida atkritumu apglabāšanas daudzumu.

Visas dalībvalstis Komisijai ir iesniegušas sīku informāciju attiecībā uz **likumiem, normatīvajiem un administratīvajiem aktiem**, kas ieviesti, lai panāktu atbilstību iepakojumu direktīvai. Austrija, Beļģija un Nīderlande ir informējušas Komisiju par programmām ar kurām nosaka **augstākus mērķus** nekā 6. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā. Komisija apstiprināja šīs programmas, pieņemot lēmumus saskaņā ar 6. panta 10. punktu. Pašreiz attiecībā uz divām dalībvalstīm (Vāciju un Nīderlandi) notiek **pārskatīšanu izmeklēšanas procedūras**.

Visas dalībvalstis ir ieviesušas pasākumus, lai **izvairītos no iepakojuma atkritumu rašanās**. Tajos ietilpst dažāda veida plāni, vienošanās, informatīvas kampaņas, granti, mērķi un ekonomiski instrumenti (nodokļi, ražotāju atbildības maksājumi u.t.t.). Neskatoties uz šiem pasākumiem, radītais iepakojuma atkritumu daudzums palielinājies no 65,5 miljoniem tonnu 2000. gadā līdz 66,6 miljoniem tonnu 2002. gadā. Tomēr izaugsme bijusi lēnāka nekā IKP izaugsme šajā laikposmā.

Vairums dalībvalstu ir ieviesušas pasākumus, lai veicinātu iepakojuma **atkārtotu izmantošanu**. Starp tiem minami dažādi plāni, vienošanās, informatīvas kampaņas, granti, mērķi un ekonomiski instrumenti (nodokļi, vienreizlietojama iepakojumu depozīti, diferencēti ražotāju atbildības maksājumi u.t.t.).

Līdz 2002. gadam dalībvalstis bija sasniegušas 6. panta 1. punkta a) un c) apakšpunktā noteiktos **mērķus**. Grieķijai, Īrijai un Portugālei tika atļauts atlikt šo mērķu sasniegšanu līdz 2005. gadam, un tās ir sasniegušas savus starpposma mērķus – 25% atkritumu reģenerācija un atgūšana atkritumu sadedzināšanas uzņēmumos, iegūstot enerģiju. Vidējais ES–15 rādītājs attiecībā uz iepakojuma atgūšanu atkritumu sadedzināšanas iekārtās, izmantojot iegūto siltumu, 2002. gadā bija 62% un vidējais otrreizējās pārstrādes apjoms – 54%. Iepakojuma materiālu otrreizējā pārstrādē tika sasniegti šādi vidējie daudzumi: stiklam – 58%, papīram un kartonam – 68%, metāliem – 57% un plastmasai – 24%.

Visas dalībvalstis ir izveidojušas iepakojuma atkritumu **atpakaļ atdošanas, savākšanas un reģenerācijas** sistēmas. Vairums izmanto ražotāja atbildības sistēmas, un dažas no tām attiecas uz visām iepakojuma atkritumu savākšanas, šķirošanas un otrreizējās pārstrādes izmaksām. Citviet pašvaldības sedz visas vai daļu māsaimniecības atkritumu savākšanas, šķirošanas un otrreizējās pārstrādes izmaksas. Līdzīgi, sistēmā, kur atkritumu ražotājs uzņemas atbildību par savu rīcību vai situācijās, kas saistītas ar rūpnieciskiem atkritumiem vai atkritumiem komerciālas darbības rezultātā, atkritumu turētāji maksā par

⁸ OV L 365, 31.12.1994., 10. lpp., atbilstoši grozījumiem ar Direktīvu 2004/12/EK, OV L 47, 18.2.2004., 26. lpp. un Direktīvu 2005/20/EK, OV L 70, 16.3.2005., 17. lpp.

rūpniecības/komercedarbības gaitā radītajiem iepakojuma atkritumiem. Apvienotā Karaliste izmanto tā dēvēto „tirgū apgrozāmo” sertifikātu shēmu (piezīmes par iepakojuma atgriešanu – *PRNs*) noteikumu par atkritumu ražotāja atbildību ietvaros. Dānijā un Nīderlandē neizmanto atkritumu ražotāja atbildības sistēmas; šajās valstīs atkritumu atgriešanas shēmas balstās uz pašvaldības rīcību un brīvprātīgu vienošanos ar nozari. Dānija, Zviedrija un Vācija 2003. gada beigās izmantoja obligātos depozītus attiecībā uz dažu veida vienreiz lietojamiem dzērienu iepakojumiem.

Vairums dalībvalstu izmantoja kaut kādus pasākumus, lai **veicinātu otrreiz pārstrādāta materiāla izmantošanu**. Piemēram, dažāda veida plāni, vienošanās, informācijas kampaņas un ekonomiskie instrumenti (nodokļi un subsīdijas, jo īpaši pētniecībai un attīstībai).

Visas dalībvalstis plaši publicējušas pasākumus atbilstīgi šai direktīvai. Ir arī liels **informatīvu darbību** klāsts, ko vada visu līmeņu valdības, uzņēmējdarbības organizāciju un otrreizējās pārstrādes shēmu ietvaros. Šādas darbības ir vērstas uz plašu darītāju loku, kā piemēram, saistītie uzņēmumi, patērētāji un skolas.

Šā ziņojuma atskaites periodā, par saskaņotajiem **standartiem** uzskatīja tikai EN 13428:2000 un EN 13432:2000⁹. Šie standarti ir iestrādāti gandrīz visu dalībvalstu vietējos standartos. Komisijai nav zināms par kādiem citiem valstu standartiem, kas saistīti ar atbilstību Iepakojumu direktīvas II pielikuma būtiskajām prasībām.

Visas dalībvalstis ir iekļāvušas sadaļu par iepakojuma un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu **atkritumu apsaimniekošanas plānos**¹⁰.

Runājot par **ekonomiskajiem instrumentiem**, Beļģijā, Dānijā, Somijā, Francijā, Ungārijā un Īrijā izmanto nodokļus vai diferencēto nodokļu aprēķināšanu. Apvienotajā Karalistē izmanto „tirgū apgrozāmo” sertifikātu shēmu, kas ir daļa no ražotāju pienākumu kopuma. Daudzās dalībvalstīs izmanto subsīdijas.

Rezultāti liecina, ka ar Direktīvu 94/62/EK veiksmīgi palielināts otrreizējās pārstrādes un reģenerācijas apjoms, kā arī atkritumu sadedzināšana, iegūstot enerģiju, atkritumu sadedzināšanas iekārtās, pārsniedzot 2001. gadam nospraustos mērķus. Turklāt, lai gan kopējais izlietotā iepakojuma atkritumu daudzums vairumā dalībvalstu turpina pieaugt, ES kopumā un daudzās dalībvalstīs atsevišķi laikposmā no 2000.–2002. gadam ekonomiskā izaugsme un izlietotā iepakojuma daudzuma palielināšanās vairs nenotiek vienlīdz ātri. Atbilstoši direktīvas 6. panta 8. punktam būs atsevišķs ziņojums par iepakojumu un izlietotā iepakojuma atkritumu direktīvas izmaksu un ieguvumu padziļinātu analīzi.

7. DIREKTĪVA 1999/31/EK PAR ATKRITUMU POLIGONIEM

Ar Direktīvu 1999/31/EK¹¹ regulē atkritumu poligonu darbības aspektus, lai poligonos pēc iespējas tiktu samazināta atkritumu apglabāšanas negatīvā ietekme uz vidi un cilvēku veselību, ņemot vērā globālo vides stāvokli. Šajā nolūkā direktīvā iekļauti noteikumi par to, kādi atkritumi un to apstrādes veidi ir pieļaujami poligonos un kādi nav, un tajā ir noteikumi,

⁹ Atsauces uz standartiem EN 13427:2004, EN 13428:2004, EN 13429:2004, EN13430:2004, EN 13431:2004 un EN 13432:2000 ir publicētas Komisijas Paziņojumā, OV C 44, 18.2.2005., 23. lpp.

¹⁰ Slovēnija ir norādījusi, attiecīgie pasākumi ir atsevišķas programmas daļa.

¹¹ OV L 182, 16.7.1999., 1. lpp.

saskaņā ar kuriem atļauj poligonu darbību, to ekspluatāciju, slēgšanu un kādi ir nepieciešamie pasākumi pēc poligona slēgšanas. Ar direktīvu arī pieprasa pakāpeniski samazināt bioloģiski sadalāmo atkritumu apjomu, ko nosūta apglabāšanai poligonos.

Visas dalībvalstis, kas atbildējušas, norādījušas, kādi ir pasākumi direktīvas **transponēšanai valstu tiesību aktos**. Eiropas Kopienu Tiesa ir pieņēmusi negatīvu spriedumu pret Apvienoto Karalisti par nepilnīgu direktīvas transponēšanu (lieta C-423/02). Komisijai pa šo laiku ir paziņots par trūkstošajiem pasākumiem. Eiropas Kopienu Tiesa ir pieņēmusi negatīvu spriedumu arī pret Franciju par nepilnīgu direktīvas transponēšanu (lieta C-172/04). Tā kā līdz šim vēl nav paziņots par trūkstošajiem pasākumiem attiecībā uz nerūpnieciskiem inertajiem atkritumiem, Komisija uzsākusi tiesvedību pret Franciju atbilstoši Līguma 228. pantam.

Pašreiz Komisija vērtē, vai dalībvalstu paziņotie pasākumi attiecībā uz direktīvas transponēšanu atbilst direktīvas prasībām.

Dažas dalībvalstis ir izmantojušas direktīvā paredzēto iespēju **atbrīvot dažus atkritumus vai poligonus no dažiem direktīvas noteikumiem** (Itālija, Slovākija un Zviedrija attiecībā uz nebīstamiem kalnrūpniecības atkritumiem; Francija, Grieķija un Spānija – attiecībā uz salām un savrupām apdzīvotām vietām, un Vācija, Īrija, Nīderlande, Slovākija un Zviedrija – attiecībā uz pazemes krātuvēm). Komisija vērtēs, vai šāda izslēgšana atbilst 3. panta 3.–5. punkta nosacījumiem. Atbilstīgi 3. panta 5. punktam, Komisijai paziņotais izslēgto salu un savrupu apdzīvotu vietu saraksts, tika publicēts Komisijas tīmekļa vietnē: (http://europa.eu.int/comm/environment/waste/landfill_index.htm) un Oficiālajā Vēstnesī (OVC 316, 13.12.2005.).

Dalībvalstis, kas iesniegušas ziņojumus, bija pieņēmušas pasākumus, lai izpildītu direktīvas **tehniskās prasības**, tai skaitā, noteikumus par atkritumu poligonu projektēšanu, darbību, slēgšanu un darbībām pēc poligona slēgšanas.

Visas dalībvalstis, kas iesniegušas ziņojumus, savos tiesību aktos bija iestrādājušas pienākumu poligona operatoram iekļaut celtniecības, ekspluatācijas, slēgšanas un pēc poligona slēgšanas nepieciešamo darbību izmaksas maksājumu cenā par atkritumu pieņemšanu.

Runājot par **kritērijiem atkritumu pieņemšanai**, vairums dalībvalstu ir definējušas kritērijus vai sarakstus attiecībā uz atkritumiem, kurus pieņem poligonos; tikai Zviedrija ziņojusi, ka tā jau īstenojusi Lēmumu 2003/33/EK, ar kuru nosaka kritērijus un procedūras atkritumu pieņemšanai.

Visas ziņotājvalstis, izņemot Čehiju, Īriju un Spāniju, ir iesniegušas valstu stratēģijas, lai **samazinātu bioloģiski sadalāmo atkritumu daudzumu**, ko apglabā poligonos. Komisija veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu pēc iespējas drīzāku šo stratēģiju iesniegšanu.

Dalībvalstu iesniegtie **dati** par bioloģiski sadalāmiem sadzīves atkritumiem, kas radīti 1995. gadā, un par poligonos apglabājamiem daudzumiem katru gadu ziņojumu sniegšanas laikposmā, nav pilnīgi, un par to ir nepieciešama tālāka diskusija. No paziņotajiem datiem izriet, ka Austrija, Flandrijas reģions Beļģijā, Dānija, Nīderlande un Zviedrija jau izpildījušas mērķi, kas nosprausti laikposmam līdz 2016. gadam (samazināt poligonos apglabāto atkritumu daudzumu līdz 35% no 1995. radītā bioloģiski noārdāmo sadzīves atkritumu daudzuma), Francija un Vācija jau sasniegušas līdz 2009. gadam nosprausto mērķi (samazināt poligonos apglabāto atkritumu daudzumu līdz 75% no 1995. gadā radītā atkritumu daudzuma)

un Somija un Itālija jau ir sasniegušas līdz 2006. gadam nosprausto mērķi (samazināt poligonos apglabāto atkritumu daudzumu līdz 75% no 1995. gadā radītā atkritumu daudzuma).

Attiecībā uz nepieciešamību **pielāgot jau esošos poligonus**, sniegtie dati liecina, ka dažās dalībvalstīs daudzi poligoni jau atbilst direktīvas prasībām, jo īpaši poligoni, kur apglabā bīstamos atkritumus. Tomēr liels skaits atkritumu poligonu, kur apglabā nebīstamos atkritumus vai inertos atkritumus, būs jāaprīko citādi vai jāslēdz divu nākamo pārskata periodu laikā, lai nodrošinātu, ka līdz 2009. gada 16. jūlijam, atbilstīgi 14. pantam, ekspluatācijā nebūtu neviens atkritumu poligons, kas neatbilst direktīvas prasībām.

Tāpat informācija par esošo poligonu skaitu vairākās dalībvalstīs un par šo poligonu atbilstību direktīvai nebija pilnīga. Tas var būt ir tādēļ, ka vēl nav iesniegti un novērtēti visi darbības uzlabošanas plāni. Darbības uzlabošanas plāni bija jāparāda 2002. gada jūlijā (jaunajās dalībvalstīs pēc pievienošanās). Nākošajā ziņojumu sniegšanas periodā būtu jābūt pieejamiem precīzākiem datiem par esošo poligonu skaitu un par slēdzamu poligonu vai pārveidojamu poligonu skaitu.

Reaģējot uz saņemtajām sūdzībām, Komisija uzsākusi pārkāpumu procedūras pret Spāniju, Grieķiju, Īriju un Beļģiju par trūkumiem, lai nodrošinātu, ka visi esošo poligonu operatori būtu iesnieguši darbības uzlabošanas plānus līdz 2002. gada 16. jūlijam, kā prasīts direktīvas 14. pantā.

Turklāt Komisija ir uzsākusi „horizontālas” pārkāpumu lietas pret Itāliju un Franciju par nepareizu atkritumu pamatdirektīvas 4., 8. un 9. panta piemērošanu, kā arī – direktīvas par atkritumu poligoniem 14. panta piemērošanu, jo šajās dalībvalstīs ir virkne atkritumu poligonu bez atļaujām. Eiropas Kopienų Tiesa pieņēmusi negatīvu spriedumu pret Spāniju, jo tā nav veikusi nepieciešamos pasākumus, piemērojot direktīvas 14. pantu attiecībā uz nekontrolētu poligonu *Punta de Avalos, La Gomera* (lieta C-157/2004).

Visbeidzot, bijušas arī vairākas citas specifiskas Tiesas lietas pret Spāniju par nekontrolētu atkritumu poligoniem, un vēl Tiesa ir pieņēmusi negatīvu spriedumu pret Īriju (lieta C-494/01) un Grieķiju (lieta C-502/03) par sistemātiskiem trūkumiem.